

Tilknytning av forbrukere og produsenter til strømmettet

Dette faktaarket gir en oversikt over regelverket for tilknytning av kraftbrukere og kraftprodusenter på ulike nettnivåer, og hvilke nettanlegg som krever konsesjon etter energiloven.

TILKNYTNING AV NYE FORBRUKERE

I Norge har ulike nettselskap områdekonsesjon for et spesifikt geografisk område med en generell tillatelse til å bygge ut nettanlegg opp til 22 kV. Fordi denne rettigheten gir nettselskapet monopol på å levere elektrisitet i området, har de også en tilsvarende plikt til å levere til abonnentene i dette området. Denne leveringsplikten betyr at de må tilknytte alle nye kunder som ønsker strømforsyning. Dette forutsetter at kunden bestiller slik tilknytning og er villig til å betale kostnadene med tilknytningen.

Områdekonsesjonær skal bygge seg frem til tilknytningspunktet (grensesnittet mellom nettselskapets og kundens elektriske anlegg), som normalt er klemme på husvegg hos kunde eller innføring gjennom grunnmur. Dette er vanligvis i tilknytningsskap plassert nær eller i bygget. Det er etablert tekniske standardløsninger for denne tilkoblingen. Kunden mottar strøm på lavspenning.

FORSYNING AV NÆRINGSKUNDER OPPTIL 22 KV

Næringskunder kan være industribedrifter, næringsbygg, datasentre, ladestasjoner, havner o.a. Områdekonsesjonær har også plikt til å tilknytte disse kundene, gitt at de bør forsynes på spenningsnivåer opp til og med 22 kV¹.

Tilknytningspunktet er som hovedregel klemme på husvegg hos kunde, innføring gjennom grunnmur eller et annet hensiktsmessig punkt innenfor kundens eiendom. Forsyningen frem til kunden skal bygges, eies og drives av områdekonsesjonær.

Hovedregelen er ett tilknytningspunkt per kunde. Interne nett vil ikke gi flere tilknytningspunkter. Hvis bedriften eier flere større bygg på et næringsområde, kan den få nedtransformering ved hvert bygg eller kun på ett sted, etter hva partene finner er teknisk rasjonelt i hvert tilfelle.

¹ Energiloven §§ 3-2 og 3-3 og energilovforskriften § 3-3

FORSYNING AV NÆRINGSKUNDER OVER 22 KV

Bedrifter med et planlagt høyt kraftuttak kan trenge tilknytning på høyere spenningsnivå enn 22 kV. Områdekonsesjonær har ikke plikt til å forsyne frem til disse kundene. Næringskunden må i dette tilfellet planlegge, søke om, bygge og drive en luftledning eller jordkabel slik at de kan knyttes til nærmeste eksisterende nettanlegg med riktig kapasitet.

Alle selskaper med anleggskonsesjon for nettanlegg har plikt til å la nye kunder tilknyttes deres anlegg, og eventuelt forsterke sitt anlegg for å muliggjøre dette (tilknytningsplikt²). Tilknytningen skal skje til det eksisterende nettanlegg (ledning eller transformator) som en ny kunde mest rasjonelt kan tilknyttes. Ved uenighet om tilknytningspunkt, avgjør NVE dette.

Områdekonsesjonær har likevel plikt til å levere frem til kunden hvis områdekonsesjonæren har en områdekonsesjon som gjelder opptil 132 kV³ for det aktuelle området. Dette gjelder avgrensede områder i landets større byer.

NETTILKNYTNING AV KRAFTPRODUKSJON

Alle nye kraftprodusenter har i utgangspunktet plikt til selv å planlegge, bygge og drive en luftledning eller jordkabel slik at kraftproduksjonen kommer fram til nærmeste eksisterende nettanlegg av riktig kapasitet⁴. Dette er tilsvarende som for nye, større forbrukere som tilknyttes i regional- eller transmisjonsnettet. Eiere av nye småkraftverk kan avtale at områdekonsesjonær bygger og driver ledningen ut fra kraftverket, men områdekonsesjonær har ikke plikt til å påta seg denne oppgaven.

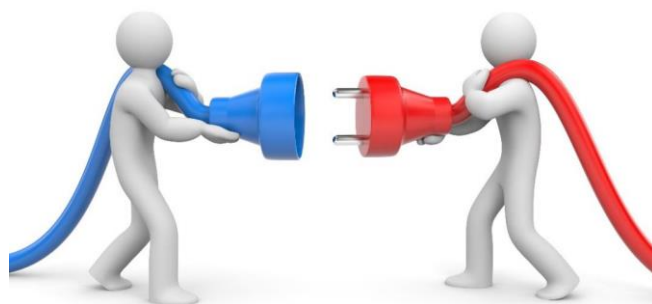
HVILKE SPENNINGSNIVÅER SKAL OMRÅDEKONSESJONÆR LEVERE?

Områdekonsesjonær har i utgangspunktet plikt til å levere elektrisk energi til alle kunder i sitt område, og områdekonsesjonær skal som utgangspunkt levere det kunden har behov for. NVE ønsker en harmonisering av områdekonsesjonærenes praksis for tilknytning av nye kunder. Følgende spenningsnivå skal tilbys som standard: 230 V, 400 V, 690 V, 11 kV og 22 kV. Listen over spenningsnivåer vil kunne utvides.

Områdekonsesjonærene vil normalt ikke få dispensasjon fra å levere på disse spenningsnivåene⁵.

Hvis det er uenighet mellom områdekonsesjonær og uttakskunde om spenningsnivå, skal områdekonsesjonær som leveringspliktig, avklare saken med NVE, og om nødvendig søke om fritak fra leveringsplikten.

Uvanlige tekniske løsninger, som frekvensomformere, likerettere o.a. er normalt ikke omfattet av leveringsplikten.

FORSYNING PÅ LAVSPENNING ELLER HØYSPENNING?

Områdekonsesjonær skal forsyne næringskunder på lavspenning eller høyspenning etter hvilket spenningsnivå som teknisk sett er tilpasset kundens kraftbruk. Dette innebærer at næringskunder som kun benytter kraft på lavspenning, normalt skal ha tilknytning og måling på lavspenning.

En næringskunde kan motta kraft på høyspenning når den benytter høyspenning til f.eks. maskiner, eller når det er teknisk rasjonelt å ha høyspenning tilgjengelig i bedriften. Dette kan være for å sikre stabiliteten i driften ved store kraftuttak og når kraftbruk er sterkt teknisk integrert i bedriftens produksjon og leveranse. Mottak på høyspenning kan også være rasjonelt for å unngå energitap hvis det ellers ville vært behov for transformering til spesielle spenningsnivåer.

Det skal være en teknisk begrunnelse for tilknytningspunkt og bedriften skal ikke motta kraft på høyspenning kun for å få lavere nettkostnader.

Kjøpesentre og boligblokker skal normalt motta strøm på lavspenning.

² Energiloven § 3-4

³ Energilovforskriften § 3-3 annet ledd

⁴ Energiloven § 3-4

⁵ Energiloven § 3-3 annet ledd

KONSEJONSPLIKTIGE NETTANLEGG

I utgangspunktet er alle nettanlegg på alle spenningsnivåer konsesjonspliktige. Med nettanlegg menes f.eks. kraftledninger, transformatorstasjoner og omformerstasjoner. Det finnes noen unntak fra konsesjonsplikten.

Høyspenningsanlegg

Nettanlegg over 1000 V vekselstrøm eller 1500 V likestrøm (høyspenningsanlegg) er konsesjonspliktige⁶. Høyspente forbruksanlegg inne i et næringsbygg trenger ikke anleggskonsesjon, og det samme gjelder for tilhørende transformering på bedriftsområdet⁷. Dette er praktisert slik at hvis trafoanlegg etableres inne i eller like ved en eksisterende bygning, og de elektriske anleggene ikke påvirker naboer eller andre nettkunder, så er anleggene fritatt fra konsesjonsplikt. NVE kan kontaktes for avklaring om anlegg faller inn under fritaket. Det forutsettes at bedriften forsynes av områdekonsesjonær - normalt med en 22 kV forbindelse inn på bedriftsområdet - og at bedriften deretter etablerer transformering og eventuelle interne kabler. Bedriften må ha kompetanse til å drifte sine elektriske anlegg.

Lavspenningsanlegg

Også nettanlegg under 1000 V vekselstrøm eller 1500 V likestrøm (lavspenningsanlegg) er konsesjonspliktige⁸.

Konsesjonsplikten gjelder frem til tilknytningspunktet hos kunden, slik at lavspenningsanlegg inne i en bygning er unntatt. Det er også unntak for lavspenningsanlegg som eies og bare brukes av denne

kunden selv, og som befinner seg inne på denne kundens eiendom (kundespesifikke anlegg⁹). Dette betyr at lavspenningsanlegg inne på kundens eget industriområde, gårdstun og lignende, ikke trenger konsesjon. Veilys er også omfattet av dette unntaket.

Et lavspenningsanlegg som er kundespesifikt, men går over arealer som eies av andre enn kunden, er ikke fritatt fra konsesjonsplikt. Unntak kan være der kundespesifikke kabler under bakken eller inne i rom, berører fellesarealer for flere bygg. Dette gjelder f.eks. kundespesifikke kabler inne i en felles garasje. En lavspenningskabel som forbinder to bygg som eies av samme kunde, men må passere grunnen til en eller flere naboer på veien, er ikke fritatt fra konsesjonsplikt.

DIREKTE TILKOBLING AV UTTAKSKUNDE TIL KRAFTPRODUSENT

Hovedregelen er at direkte salg av kraft fra produsent til forbruker ikke er tillatt. Formålet med hovedregelen som begrenser direktesalg, er at alle produsenter og alle uttakskunder skal behandles likt. På den måten vil alle betale sin andel av kostnadene med det felles kraftnettet som de har fordeler av å være tilknyttet.

Alle kraftprodusenter og uttakskunder skal tilknyttes og måles ved tilknytningspunktet. Forbrukeren kan gjøre en avtale om kraftkjøp med en kraftomsetter, uavhengig av hvor denne er lokalisert. Kravet om nettilknytning for alle følger bl.a. av områdekonsesjonærens leveringsplikt, av energilovforskriftens regler om konsesjonsplikt for elektriske anlegg, og av forskrift om måling og avregning.

Det er unntak for små kraftmengder, der en kraftprodusent kan levere kraft direkte til uttakskunder når forbrukernes samlede hovedsikringskapasitet ikke overstiger 200 A ved 3 faser og 230 V. Dette uttaket tilsvarer tre vanlige bolighus. Hvis kraftverket er en annen juridisk enhet enn kraftverkseieren, vil eventuell kraft levert til kraftverkseierens bolig være en del av de 200 A. Slike nettanlegg behøver ikke anleggskonsesjon¹⁰.

⁶ Energilovforskriften § 3-1 første ledd

⁷ Ot.prp.nr. 43 (1989-90) s. 87

⁸ Energilovforskriften § 3-1 tredje ledd

⁹ Energilovforskriften § 3-1 fjerde ledd, bokstav a)

¹⁰ Energilovforskriften § 3-1 fjerde ledd, bokstav b)

KRAV OM KONSESJON INNE PÅ NÆRINGSOMRÅDER

Høyspenningsanlegg på næringsområder er konsesjonspliktige hvis anleggene ikke befinner seg inne i en eksisterende bygning¹¹. Det må derfor søkes anleggskonsesjon for disse anleggene.

NVE har tidligere gitt områdekonsesjoner til næringsområder. Grunnlaget for dette har vært ønske om fleksibilitet for kunden og antatt små virkninger for omgivelsene. Det er imidlertid også noen ulemper knyttet til små områdekonsesjoner som øyer innenfor de ordinære områdekonsesjonene. NVE etablerer derfor vanligvis ikke nye områdekonsesjoner for næringsområder. Videreføring av etablerte områdekonsesjoner hos nye eiere, eller etablering av nye områdekonsesjoner, kan aksepteres når spesielle historiske eller tekniske forhold begrunner dette.

OMSETNINGSKONSESJON VED TILKNYTNING AV NÆRINGSKUNDER

Alle som skal eie eller drive nettanlegg eller produsere eller selge kraft, må ha omsetningskonsesjon.

Energilovforskriften § 4-2 åpner for enkelte unntak fra omsetningskonsesjonsplikten. Blant annet kan NVE gi unntak i de tilfeller vi vurderer omsetningskonsesjon som åpenbart unødvendig.

Nettilknytning av næringskunder eller andre uttakskunder, vil normalt ikke kreve at kunden søker om omsetningskonsesjon. Hvis en ny uttakskunde selger kraften videre til andre selskaper eller lar andre selskaper bruke de elanlegg som bedriften eier, kan det imidlertid kreves omsetningskonsesjon for denne virksomheten.

Kraftprodusenter vil normalt trenge omsetningskonsesjon for salget av kraften som produseres. Hvis kraftledningen ut fra kraftverket får tilknyttet uttakskunder, kan produsenten også trenge inntektsramme for denne nettvirksomheten. Byggeiere som produserer egen kraft og i perioder selger overskuddskraft i begrenset omfang til andre, kan søke om unntak fra omsetningskonsesjonsplikt eller be om omsetningskonsesjon på forenklede vilkår.

¹¹ Ot.prp.nr. 43 (1989-90) s. 87